

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeminentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. LXIV. Nullius seu Aprutina. De ritu 65. Magnæ Vicariæ Neapolis super justificatione clericatus coram iudice laico, in quibus iudicibus, seu Tribunalibus locum habeat, ac attendi debeat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

clericalibus ea piorum locorum administratio, quæ respectivè fit per laicos; Et sic interesse non est considerabile, quia semoto dicto inconvenienti, quod ita cessat respectu persona immediati possessoris, nil deperit Ecclesiæ vel Ecclesiastico, secus autem in altero casu, in quo tollitur beneficium appellationis aliàs de jure Canonico in hujusmodi causis absque dubio competens, proindeque damnum seu præjudicium remanet directum & immediatum solum Ecclesiæ vel clerici, non autem laici possessoris.

Et ad probandum, quod mixtura interesse seu præjudicii Ecclesiæ sufficiat ad effectum Egidianæ, & non sufficiat ad effectum declinationis fori, unde propterea non bene inferitur de uno casu ad alterum, Considerabam, quod ubi quæstio est super bonis de directo dominio Ecclesiæ, in dominio tamen utili emphyteutico, seu feudali, aut conductitio perpetuo laicorum, atque inter eos absque Ecclesiæ mixtura seu præjudicio, ita ut ejus nihil intersit, causa tractatur in foro laicali, adhuc tamen juxta hodie receptissimam, & indubitatè præsupponendam opinionem, id sufficit ad impediendam Egidianam decis. 234. § 236. post Pacif. Baratt. dec. 16. § 315. ubi add. dec. 89. num. 5. par. 10. rec. & in aliis collectis in Romana vincta 17. Junii 1678. coram Bevilacqua & passim, ergo illi termini differunt inter se, neque bene ab unis ad alios arguitur.

Quatenus verò pertinet ad dictam decisionem Rotæ in Perusina Salviati coram Peusingero, absque necessitate agendi de ejus subsistentia in casu suo, relinquendo patitur in hoc locum veritati, Dicebam casum videri diversum, quoniam ibi agebatur de possessore laico convento coram iudice vere laicali, clericus verò auctor seu necessarius defensor non curaverat admitti ad causam re integra, & ante sententiam, unde propterea excusabilia videbantur attentata, ad quorum effectum de hujusmodi quæstione agebatur, dum victor & iudex fuerant in bona fide procedendo ad executionem in vim Egidianæ post appellationem, sive infra illius terminum, In hac verò facti specie Ecclesiæ re integra se admiserat ad causam, atque formalem defensionem, laico possessore eam negligente, directè & immediatè susceperat, Et quod magis est, iudex Tribunalis A. C. erat utriusque jurisdictionis capax, ac etiam clericorum & Ecclesiarum competens, unde propterea advertebam idè Ecclesiam non assumpsisse quæstionem declinationis fori, quia creditur tractari causam coram suo iudice Ecclesiastico & competenti, Ac etiam quia longa differentia est agere ad effectum excusandi executionem jam factam à vitio attentatorum redolentium delictum, proindeque supponentium culpam ut est in casu dictæ decisionis, & casum, in quo re integra agatur ad effectum impediendi executionem, ne fietet; Suffragante etiam vulgari axiomate, quo frequenter utuntur quoque legitæ, quod turpius ejicitur, &c. sive quod multa facta tenent, &c. ideoque, inspecta etiam veritate, pro meo iudicio probabilis videbatur de appellatione respondendum esse.

Motivabam quoque tanquam Advocatus pro Egidianæ exclusione de qualitate actoris forensis, territoriali ditioni Ecclesiæ non subditi, ut potè de regione Pedamontana Ducis Sabaudia, Cum enim Egidiana contineat jus municipale regulandum jure Statuti particularis, ut advertit Comardus de Egidiana qu. 1. num. 3. & 4. Hinc dicebam intare receptam conclusionem, de qua frequenter sub tit. de successioneibus & alibi, ut ad effectum operationis statutorum concurrere debeat copulativa subiecto activa, & passiva personarum & bonorum, unde cum actor esset forensis,

Card. de Luca de jurisdict. & foro compet.

sis, statuenti tanquam Principi laico non subditus, idcirco ad servandam in iudicio æqualitatem, non poterat uti beneficio Statuti contrà subditum, ut in specie habetur apud Peregr. dec. 181. aliàs 189. lib. 2. & habemus receptum in clerico sive Ecclesia, quod sicuti in casu succumbentiæ non subjacet Egidianæ, ita è conversò ad servandam æqualitatem illa non utitur in casu victoriæ contra laicum. Honded. conf. 28. num. 8. lib. 2. adden. ad Greg. dec. 581. num. 8. add. ad Baratt. dec. 16. Acina bonorum 10. Junii 1633. Verò spio & in aliis atque jure vivitur.

Verùm, reflectendo ad veritatem, dubitabam de motivo, quoniam ubi agitur, de bonis statuentis ditioni subiectis, actor eo ipso, quod in ejusdem statuentis foro iudicium instituit, ita circa concernentia ipsum iudicium ejus legibus & stylis se voluntariè subjecisse videtur, quod solum respectu Ecclesiarum suas patitur difficultates, unde distinguitur inter merè ordinatoria & decisoria. Et consequenter quoties non obstat dicta qualitas inhabilitativa clericatus, verius est Egidianam locum habere etiam cum forensibus activè & passivè, ut per Comard. ubi supra, & ex eo cæteri practici; Alia etiam ponderata ratione, quod non agitur de Statuto juris communis correctorio, & ab ejus dispositione exorbitanti, sed potius ad illud revertivo, & sic reintegrante dispositionem textus in l. unica Cod. si de momenti. possess. tanquam per remotionem obstaculi resultantis à jure Canonico, idè que forensis laicus conquiri non potest, etiam ubi est reus & victus, quoniam non à statuto, sed à jure communi potius ira affici dicitur, & eodem modo quo in propria ditione judicaretur.

N V L L I V S

S E U

A P R U T I N A

AD PETITIONEM CARDINALIS
AQUAVÆ COMMENDA-
TARII S. MARIÆ DE
PROPEZANO.

Discursus pro veritate.

De ritu 65. Magnæ Curia Vicariæ Neapolis super justificatione clericatus coram iudice laico, in quibus iudicibus seu Tribunalibus locorum habeat, ac attendi debeat.

S V M M A R I V M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 **C**ognitio clericatus spectat ad iudicem Ecclesiasticum, neque laicus potest in ea se ingerere.
- 3 **Q**uando iudex laicus inspicere possit litteras clericatus juxta traditionem Baldi.
- 4 **D**e ritu Vicariæ super cognitionem clericatus, ejusque praxi in ipsa Magna Curia.
- 5 **C**onsuetudo non est extendenda de casu ad casum, loco ad locum, vel personam ad personam.
- 6 **D**e differentia inter Magn. Curiam Vicariæ, & alios iudices in materia dictionis.

DISC.

DISC. LXIV.

UM per Curiam Sæcularem Opidi Propezyani carceratus esset tanquam laicus quidam clericus originarius & incola ejusdem loci, in quo Abbas tanquam inferior Prælati est de facto in possessione jurisdictionis quasi Episcopalis cum territorio separato & Nullius, licet sub lite, de qua *dec. 285. cum duobus sequen. par. 8. rec.* dictique Abbatis seu Cardinalis Commendatarii Vicarius, prævia justificatione clericatus in ejus Tribunali, mandasset judici laico d. c. clericum remissionem, iudex autem prætenderet sibi exhiberi debere bullas clericatus ad formam ritus *65. M. Cur. Vicarie Neapolis*, juxta munerationem *Petræ* in eorundem rituum commentariis; Idcirco Cardinalis prædictus in Urbe residens, atque prudenter curans benevolè veritatem inquirere, neque de facili ad censuras devenire, meum pro veritate consilium petiit.

Respondi vix per absentem longævo interstitio annorum 25. ab illorum Tribunalium praxi, primo juvenutis flore aequaliter apprehensa, adæquatatum tumque consilium dari posse, Pro meo tamen iudicio parùm probabilem videri hujusmodi inferiorum iudicum prætensionem, Distinguendo siquidem punctum in duas inspectiones, unam in puris terminis juris communis, alteram verò in terminis juris consuetudinarii dicto ritu resultantis.

Quatenus pertinet ad primam, textus est expressus ² *in cap. si iudex laicus de sentent. excommunic. in 6.* disponens clericatus cognitionem, non ad iudicem laicum, sed ad Ecclesiasticum pertinere, atque firmant scribentes communiter, de quibus *Farinacc. quest. 8. num. 33. Carol. de Grass. de effect. clericatus effect. pr. num. 1252. Sperell. dec. 17. num. 10. cum seq.* & admittunt *Franch. dec. 189. nu. 6. & dec. 329. num. 4. & 9.* alique Regnicolæ communiter de dicto ritu loquentes dum idem ritus in finalibus verbis expressè id admittit.

Et quamvis *Bald. in l. si qua per calumniam num. 3. 4. Cod. de Episc. & Clericis* dicat per clericum carceratum ostendi posse litteras clericatus, ad effectum obtinendi remissionem ad suum iudicem Ecclesiasticum, eo quia hæc dicitur summaria cognitio de facto potius quam de jure, & ad propriam instructionem, ut advertit *Franch. dicta dec. 189. n. 1. & 239. nu. 9.* Attamen id procedit ad effectum potestatis, ut scilicet clerico ostendente litteras sui clericatus non prohibeatur iudex laicus eas recipere absque incurfu censurarum & pœnarum, quibus aliàs subjacent iudices laici se ingerentes in cognitione causarum Ecclesiasticarum & spiritualium, Et hoc est quod dicit *Bald.* cum quo in proposito cæteri pertranseunt, Nemo autem firmate attentat in puncto juris communis, quod recurrente clerico carcerato per laicum ad suum iudicem Ecclesiasticum, istoque, prævia justificatione clericatus coram eo facta, demandante sub censuris & pœnis sui subditi remissionem, licitum sit laico tale præceptum spernere, atque fidem non præstando Ecclesiastico, ad quem spectat clericatus cognitio, de illa jam sequitur velle in ea se ingerere, undè quoad hanc primam inspectionem, credendam eam esse planam, nullaque disputatione dignam.

Quoverò ad alteram prædicti ritus seu juris consuetudinarii inspectionem, relinquendo integram lo-

cum veritati super ejus validitate & subsistentia, præsupposita tamen ejus praxi & observantia in ipsa *M. 4. Curia Vicariæ*, de qua testatur etiam *Franch. dec. 89. n. primo & 249. n. 4.* Adhuc improbabilem credebam aliorum inferiorum iudicum & Tribunalium prætensionem, quoniam cum contineat jus consuetudinarium, absque dubio exorbitans & juris communis correctorium, idè tolerabile, quia fortè pro eo magno Tribunali, ex non improbabili causa, per Summos Pontifices antiquis temporibus in ea Civitate vel Regno frequenter motam trahentes id concedit potuit, Attamen trahi non debet ad alios iudices, ex receptissima conclusione, quod consuetudo attendenda solum est in suo speciali & individuo casu, non autem extendenda est de casu ad casum, seu de loco ad locum, vel de persona ad personam juxta *conf. 239. Oltradi. passim receptum, ut per Gregor. & Aden. dec. 45. & 162. Buratt. & add. dec. 373. 297. 370. & 895. & plenè in Majoricani. Canonicius 27. Martii 1656. & 25. Junii 1657. coram Melrio & 24. Januarii 1658. coram Cervo. quarum secunda & tertia sunt impressæ post Zuff. de legitim. process. dec. 34. & 37.*

Potissimè stante diversitatis ratione, qua concurrente, tam in jure consuetudinario quam statuario, apud omnes absolutum est prohibitam esse extensionem, de qua solum disputari solet, quando ejus identitas ita exigat; In dicto enim Tribunali, tanquam Curia Regiæ, atque ob ejus magnam amplitudinem, & multitudinem causarum ad eam populatæ Civitatis in prima instantia, totiusque Regni in casu appellationis, & recursum, si non laudabilis, saltem tolerabilis, si vè ex honesta ratione excusabilis videtur dicta praxis, ob fraudes, quæ aliàs in hac materia fieri possent, & quæ hujusmodi exorbitanti ritu non obstante, adhuc de facto frequenter fiunt, Quæ ratio adaptabilis non est inferioribus Tribunalibus etiam Collegialibus, ut sunt Regiæ Audientiæ, quæ de facto, sed malè hujusmodi facultatem sibi usurpare solent, Multò igitur magis in hujusmodi iudicibus pedaneis, & inferioribus, quorum respectu, mihi videbatur casus indubitatus; Protestando tamen super præmissis respondere discursivè tantum utpotè in materia, à cujus praxi ramdiu eram alienus.

MATERANEN,
CENSURARUM

P R O

OFFICIALIBUS REGIÆ AU-
DIENTIÆ BASILICATÆ

C U M

PROMOTORE FISCALI CURIÆ
ARCHIEPISCOPALIS
MATERÆ.Casus disputatus in Sac. Congregatione
Immunitatis, & resolutus
ut infra.Iudex laicus carcerando clericum vel
Ecclesiasticum de ordine, & mandato
Magi-